

హనుమత్ సీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నలలివారసమేత శ్రీరామచంద్రపరబ్రహ్మణే నమః

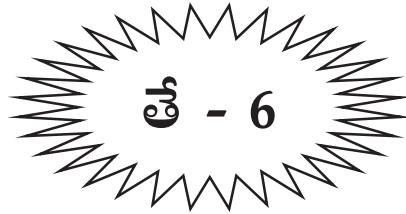
శ్రీమద్రామాయణాంతర్గత యుద్ధకొండస్య త్రింశద్దిన పాఠయణచీక్ష

ఇరవై ఒకటవ రోజు పాఠయణ - 01.07.2021

స	కృ	దే	వ	ప్ర	ప	న్నా	య	త	వా	స్మీ	తి	చ	యా	చ	తే
7	1	8	4	2	1	0	1	6	4	5	6	6	1	6	6

అ	భ	యం	స	ర్వ	భూ	తే	భ్యో	ద	దా	మ్యే	త	ద్వ	తం	మ	మ
0	4	1	7	4	4	6	1	8	8	1	6	2	6	5	5

పాఠయణం చేయవలసిన సర్గలు : 06

సర్గల ఏడుస సంఖ్య

85, 86, 87, 88, 89, 90 సర్గలు

పాఠయణ శ్లోకాల సంఖ్య

36 + 35 + 31 + 40 + 42 + 54 = 238 శ్లోకాలు

అథ సంకల్పః

అఖిలాండకోటిబ్రహ్మాండనాయకస్య, పద్మావతీజానేః, శ్రీవేంకటేశ్వర పరబ్రహ్మణః, రూపాంతరభూతస్య, శ్రీరామచంద్రప్రభోః, అనుగ్రహేణ, అస్మిన్, సర్వజగదుపద్రవకాలే, ప్రపంచశాంత్యర్థమ్, అపి చ, అతి శీఘ్రమేవ, విషూచికా క్రిమేః, వినాశనార్థం, కరోనా వ్యాధి జనితానాం, నానావిధానాం, సామాజిక, ఆర్థిక, రాజకీయాది, సర్వోపద్రవాణాం, నివారణాయ, తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానేన, నిరుహ్యమాణానాం, జపహెలామపారాయణ, ప్రవచనాదిరూపాణాం, నానావిధానాం, వేదోక్తకార్యక్రమాణామ్, అపి చ, సామాజిక, వైద్యకీయ, ఆర్థికసహాయాది రూపాణాం, బహుప్రకారాణాం, సేవా కార్యక్రమాణాం చ, ఇతోధిక, వీర్యవత్తాసిద్ధ్యర్థం, పూర్వోక్త, తత్తత్సేవారూపకర్తృణాం, తన్నిర్వాహకాణాం, తత్పురిపోషకాణాం చ, సర్వేషాం, శ్రీవేంకటేశ్వరానుగ్రహేణ, ఇతోధిక, శుభసంపత్సమృద్ధ్యర్థమ్, అపి చ, తత్తత్సేవాకార్యక్రమ ద్వారా, సర్వప్రపంచస్య, విశిష్య, భారతదేశస్య, ఉత్తరోత్తర, శుభసంపత్సమృద్ధ్యర్థం, భారతదేశస్య, శత్రుదురాక్రమణ, ఆర్థికమాంద్య, ప్రజాకల్లోలాది, సర్వపీడానివృత్త్యర్థం, విశేషతః, ఏతాదృశ, జగత్కళ్యాణకర, కార్యక్రమనిర్వహణశీలస్య, శ్రీమత్తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానస్య, ఇతోధిక, సర్వతోముఖాభివృద్ధి సిద్ధ్యర్థం, హనుమత్ సీతాలక్ష్మణ, భరతశత్రుఘ్న, పరివారసమేత, శ్రీరామచంద్రపరబ్రహ్మణః, ప్రీత్యర్థం చ, అక్షరలక్షాత్మక, సీతాలక్ష్మణహనుమత్సమేత, శ్రీరామమూలమంత్రానుష్ఠాన, తర్పణ, హెలామపూర్వకం

సకృదేవ ప్రపన్నాయ, తవాస్మీతి చ యాచతే ।

అభయం సర్వభూతేభ్యః, దదామ్యేతద్వ్రతం మమ ॥

ఇత్యేతన్మంత్రాంతర్గత, కటపయాది, సంఖ్యాశాస్త్రానుసారం, శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణాంతర్గత, యుద్ధకాండపారాయణం, తథా, శ్రీయోగవాశిష్ఠే, ఉత్పత్తిప్రకరణే, ఏకోనసప్తతితమసర్గ-పారాయణం చ, ఆచార్యముఖేన, అన్యోన్యసాహాయ్యేన, లోకకళ్యాణార్థం, కరిష్యామహే.

***

శ్రీ రెఘుప్రార్థన

రామాయ రామభద్రాయ రామచంద్రాయ వేధసే ।
రఘునాథాయ నాథాయ సీతాయాః పతయే నమః ॥ 1 ॥

శ్రీ ఆంజనేయ ప్రార్థన

గోష్పదీకృతవారాశిం మశకీకృతరాక్షసం ।
రామాయణమహామాలారత్నం వందేఽనిలాత్మజమ్ ॥ 2 ॥

శ్రీ వాల్మీకి ప్రార్థన

కూజంతం రామ రామేతి మధురం మధురాక్షరమ్ ।
ఆరుహ్య కవితాశాఖాం వందే వాల్మీకి కోకిలమ్ ॥ 3 ॥

శ్రీరెఘుచంద్రపరబ్రహ్మణే నమః

***

నికుంభిలామసంప్రాప్తమ్ అహుతాగ్నిం చ యో రిపుః ।
 త్వామాతతాయినం హన్యాత్ ఇంద్రశత్రోస్స తే వధః ।
 వరో దత్తో మహాబాహులా సర్వలోకేశ్వరేణ వై ॥ 85.15 ॥

ఇత్యేవం విహితో రాజన్ వధస్తస్యైష ధీమతః ।
 వధాయేంద్రజితో రామ సందిశస్వ మహాబల ॥ 85.16 ॥

హతే తస్మిన్ హతం విద్ధి రావణం ససుహృజ్జనమ్ ।
 విభీషణవచశ్రుత్వా రాఘవో వాక్యమబ్రవీత్ ॥ 85.17 ॥

జానామి తస్య రౌద్రస్య మాయాం సత్యపరాక్రమ ।
 స హి బ్రహ్మాస్త్రవిత్ప్రాజ్ఞః మహామాయో మహాబలః ।
 కరోత్యసంజ్ఞాన్ సంగ్రామే దేవాన్ సవరుణానపి ॥ 85.18 ॥

తస్యాంతరిక్షే చరతః రథస్థస్య మహాయశః ।
 న గతిర్జాయతే తస్య సూర్యస్యేవాభ్రసంప్లవే ॥ 85.19 ॥

రాఘవస్తు రిపోర్జాత్వా మాయావీర్యం దురాత్మనః ।
 లక్ష్మణం కీర్తిసంపన్నమ్ ఇదం వచనమబ్రవీత్ ॥ 85.20 ॥

యద్వానరేంద్రస్య బలం తేన సర్వేణ సంవృతః ।
 హనూమత్ప్రముఖైశ్చైవ యూథపైస్సహ లక్ష్మణ ॥ 85.21 ॥

జాంబవేనరపత్నినా సహసైన్యేన సంవృతః ।
 జహి తం రాక్షససుతం మాయాబలవిశారదమ్ ॥ 85.22 ॥

అయం త్వాం సచివైస్సార్థం మహాత్మా రజనీచరః ।
 అభిజ్ఞస్తస్య దేశస్య పృష్ఠతోఽనుగమిష్యతి ॥ 85.23 ॥

రాఘవస్య వచశ్రుత్వా లక్ష్మణస్సవిభీషణః ।
 జగ్రాహ కారుకశ్రేష్ఠమ్ అత్యద్భుతపరాక్రమః ॥ 85.24 ॥

సన్నద్ధః కవచీ ఖడ్గీ సశరో హేమచాపధృత్ ।
 రామపాదాపుపస్పృశ్య హృష్టస్సౌమిత్రిరబ్రవీత్ ॥ 85.25 ॥

అద్య మత్కారుకొన్ముక్తాః శరా నిర్భిద్య రావణిమ్ ।
 లంకామభిపతిష్యంతి హంసాః పుష్కరిణీమివ ॥ 85.26 ॥

అద్యైవ తస్య రౌద్రస్య శరీరం మామకాశ్చరాః ।
 విధమిష్యంతి భిత్వా తం మహాచాపగుణచ్యుతాః ॥ 85.27 ॥

స ఏవముక్త్యా ద్యుతిమాన్ వచనం భ్రాతురగ్రతః ।
 స రావణివధాకాంక్షీ లక్ష్మణస్త్వరితో యయౌ ॥ 85.28 ॥

సోఽభివాద్య గురోః పాదౌ కృత్వా చాపి ప్రదక్షిణమ్ ।

నికుంభిలామభియయా చైత్యం రావణిపాలితమ్ ॥ 85.29 ॥

విభీషణేన సహితః రాజపుత్రః ప్రతాపవాన్ ।

కృతస్వస్త్వయనో భ్రాత్రా లక్ష్మణస్త్వరితో యయా ॥ 85.30 ॥

వానరాణాం సహస్రైస్తు హనూమాన్ బహుభిర్వృతః ।

విభీషణశ్చ సామాత్యః తదా లక్ష్మణమన్వగాత్ ॥ 85.31 ॥

మహతా హరిసైన్యేన సవేగమభిసంవృతః ।

ఋక్షరాజబలం చైవ దదర్శ పథి విష్ఠితమ్ ॥ 85.32 ॥

స గత్వా దూరమధ్యానం సౌమిత్రిర్మిత్రనందనః ।

రాక్షసేంద్రబలం దూరాత్ అపశ్యద్వ్యాహమాస్థితమ్ ॥ 85.33 ॥

స తం ప్రాప్య ధనుష్పాణిః మాయాయోగమరిందమః ।

తస్థౌ బ్రహ్మవిధానేన విజేతుం రఘునందనః ॥ 85.34 ॥

విభీషణేన సహితః రాజపుత్రః ప్రతాపవాన్ ।

అంగదేన చ వీరేణ తథాఽనిలసుతేన చ ॥ 85.35 ॥

వివిధమమలశస్త్రభాస్వరం తత్, ధ్వజగహనం విపులం మహారథైశ్చ ।

ప్రతిభయతమమప్రమేయవేగం, తిమిరమివ ద్విషతాం బలం వివేశ ॥85.36॥ (2 సార్లు)

రామభద్ర మహేష్వాస రఘువీరన్యసోత్తమ ।

భో దశస్యాన్తకాఽస్మాకం రక్షాం దేహి శ్రియం చ తే ॥

ఇత్యాంశే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే పంచాశీతితమస్సర్గః

అథ శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే షడశీతితమస్సర్గః

రామభద్ర మహేష్వాస రఘువీరన్యసోత్తమ ।

భో దశస్యాన్తకాఽస్మాకం రక్షాం దేహి శ్రియం చ తే ॥

అథ తస్యామవస్థాయాం లక్ష్మణం రావణానుజః ।

పరేషామహితం వాక్యమ్ అర్థసాధకమబ్రవీత్ ॥ 86.1 ॥ (2 సార్లు)

యదేతద్రాక్షసానీకం మేఘశ్యామం విలోక్యతే ।

ఏతదాయోధ్యతాం శీఘ్రం కపిభిః పాదపాయుధైః ॥ 86.2 ॥

అస్యానీకస్య మహతః భేదనే యత లక్ష్మణ ।

రాక్షసేంద్రసుతోఽప్యత్ర భిన్నే దృశ్యో భవిష్యతి ॥ 86.3 ॥

స త్వమింద్రాశనిప్రఖ్యైః శరైరవకిరన్ పరాన్ ।

అభిద్రవాశు యావద్వై వైతత్కర్మ సమాప్యతే ॥ 86.4 ॥

జహి వీర దురాత్మానం మాయాపరమధార్మికమ్ ।
రావణిం క్రూరకర్మాణం సర్వలోకభయావహమ్ ॥ 86.5 ॥

విభీషణవచశ్రుత్వా లక్ష్మణశుభలక్షణః ।
వవర్ష శరవర్షాణి రాక్షసేంద్రసుతం ప్రతి ॥ 86.6 ॥

ఋక్షాశ్శాఖామృగాశ్చాపి ద్రుమాద్రినఖయోధినః ।
అభ్యధావంత సహితాః తదనీకమవస్థితమ్ ॥ 86.7 ॥

రాక్షసాశ్చ శితైర్బాణైః అసిభిశ్చక్తితోమరైః ।
ఉద్యతైస్సమవర్తంత కపిసైన్యజిఘాంసవః ॥ 86.8 ॥

స సంప్రహారస్తుములః సంజజ్ఞే కపిరక్షసామ్ ।
శబ్దేన మహతా లంకాం నాదయన్ వై సమంతతః ॥ 86.9 ॥

శస్త్రైశ్చ బహుధాకారైః శితైర్బాణైశ్చ పాదపైః ।
ఉద్యతైర్గిరిశృంగైశ్చ ఘోరైరాకాశమావృతమ్ ॥ 86.10 ॥

తే రాక్షసా వానరేషు వికృతాననబాహవః ।
నివేశయంతశ్చస్రాణి చక్రస్తే సుమహద్భయమ్ ॥ 86.11 ॥

తథైవ సకలైర్వృక్షైః గిరిశృంగైశ్చ వానరాః ।
అభిజఘ్నుర్నిజఘ్నుశ్చ సమరే రాక్షసర్షభాన్ ॥ 86.12 ॥

ఋక్షవానరముఖ్యైశ్చ మహాకాయైర్మహాబలైః ।
రక్షసాం వధ్యమానానాం మహద్భయమజాయత ॥ 86.13 ॥

స్వమనీకం విషణ్ణం తు శ్రుత్వా శత్రుభిరర్దితమ్ ।
ఉదతిష్ఠత దుర్ధర్షః తత్కర్మణ్యననుస్థితే ॥ 86.14 ॥

వృక్షాంధకారాన్నిర్గత్య జాతక్రోధస్స రావణిః ।
ఆరురోహ రథం సజ్జం పూర్వయుక్తం స రాక్షసః ॥ 86.15 ॥

స భీమకార్ముకధరః కాలమేఘసమప్రభః ।
రక్తాస్యనయనః క్రుద్ధః బభౌ మృత్యురివాంతకః ॥ 86.16 ॥

దృష్ట్వైవ తు రథస్థం తం పర్యవర్తత తద్భులమ్ ।
రక్షసాం భీమవేగానాం లక్ష్మణేన యుయుత్సతామ్ ॥ 86.17 ॥

తస్మిన్ కాలే తు హనూమాన్ ఉద్యమ్య సుదురాసదమ్ ।
ధరణీధరసంకాశః మహావృక్షమరిందమః ॥ 86.18 ॥

స రాక్షసానాం తత్యైన్యం కాలాగ్నిరివ నిర్దహన్ ।
చకార బహుభిర్వృక్షైః నిస్సంజ్ఞం యుధి వానరః ॥ 86.19 ॥

విధ్వంసయంతం తరసా దృష్ట్వైవ పవనాత్మజమ్ ।
రాక్షసానాం సహస్రాణి హనూమంతమవాకిరన్ ॥ 86.20 ॥

శితశూలధరాశ్శులైః అసిభిశ్చాసిపాణయః ।
శక్తిభిశ్శక్తిహస్తాశ్చ పట్టిశైః పట్టశాయుధాః ॥ 86.21 ॥

పరిఘైశ్చ గదాభిశ్చ చక్రైశ్చ శుభదర్శనైః ।
శతశశ్చ శతఘ్నీభిః ఆయసైరపి ముద్గరైః ॥ 86.22 ॥

ఘోరైః పరశ్వత్కైశ్చైవ భిందిపాలైశ్చ రాక్షసాః ।
ముష్టిభిర్వజ్రకల్పైశ్చ తలైరశనిసన్నిభైః ॥ 86.23 ॥

అభిజఘ్నుస్సమాసాద్య సమంతాత్పర్వతోపమమ్ ।
తేషామపి చ సంక్రుద్ధః చకార కదనం మహత్ ॥ 86.24 ॥

స దదర్శ కపిశ్రేష్ఠమ్ అచలోపమమింద్రజిత్ ।
సూదయంతమమిత్రఘ్నమ్ అమిత్రాన్ పవనాత్మజమ్ ॥ 86.25 ॥

స సారథిమువాచేదం యాహి యత్రైష వానరః ।
క్షయమేష హి నః కుర్యాత్ రాక్షసానాముపేక్షితః ॥ 86.26 ॥

ఇత్యుక్తస్సారథిస్తేన యయౌ యత్ర స మారుతిః ।
వహన్ పరమదుర్ధర్షం స్థితమింద్రజితం రథే ॥ 86.27 ॥

సోఽభ్యుపేత్య శరాన్ ఖడ్గాన్ పట్టిశాంశ్చ పరశ్వధాన్ ।
అభ్యవర్షత దుర్ధర్షః కపిమూర్ధ్ని స రాక్షసః ॥ 86.28 ॥

తాని శస్త్రాణి ఘోరాణి ప్రతిగ్రహ్య స మారుతిః ।
రోషేణ మహతాఽఽవిష్టః వాక్యం చేదమువాచ హ ॥ 86.29 ॥

యుధ్యస్వ యది శూరోఽసి రావణాత్మజ దుర్మతే ।
వాయుపుత్రం సమాసాద్య జీవన్న ప్రతియాస్యసి ॥ 86.30 ॥

బాహుభ్యాం ప్రతియుధ్యస్వ యది మే ద్వంద్వమాహవే ।
వేగం సహస్వ దుర్బుద్ధే తతస్త్వం రక్షసాం వరః ॥ 86.31 ॥

హనూమంతం జిఘాంసంతం సముద్యతశరాసనమ్ ।
రావణాత్మజమాచష్టే లక్ష్మణాయ విభీషణః ॥ 86.32 ॥

యస్య వాసవనిర్జ్ఞేతా రావణస్యాత్మసంభవః ।
స ఏష రథమాస్థాయ హనూమంతం జిఘాంసతి ॥ 86.33 ॥

తమప్రతిమసంస్థానైః శరైశ్చత్రువిదారణైః ।
జీవితాంతకరైర్ఘోరైః సౌమిత్రే రావణిం జహి ॥ 86.34 ॥

ఇత్యేవముక్తస్తు తదా మహాత్మా, విభీషణేనారివిభీషణేన ।

దదర్శ తం పర్వతసన్నికాశం, రణే స్థితం భీమబలం నదంతమ్ ॥ 86.35 ॥ (2 సార్లు)

రామభద్ర మహేష్వాస రఘువీరనృపోత్తమ ।

భో దశాస్యాంతకాఽస్మాకం రక్షాం దేహి శ్రియం చ తే ॥

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే షడశీతితమస్సర్గః

అథ శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే సప్తాశీతితమస్సర్గః

రామభద్ర మహేష్వాస రఘువీరనృపోత్తమ ।

భో దశాస్యాంతకాఽస్మాకం రక్షాం దేహి శ్రియం చ తే ॥

ఏవముక్త్యా తు సామిత్రిం జాతహర్షో విభీషణః ।

ధనుష్పోణినమాదాయ త్వరమాణో జగామ హ ॥ 87.1 ॥ (2 సార్లు)

అవిదూరం తతో గత్వా ప్రవిశ్య చ మహద్వనమ్ ।

దర్శయామాస తత్కర్మ లక్ష్మణాయ విభీషణః ॥ 87.2 ॥

నీలజీమూతసంకాశం న్యగ్రోధం భీమదర్శనమ్ ।

తేజస్వీ రావణభ్రాతా లక్ష్మణాయ న్యవేదయత్ ॥ 87.3 ॥

ఇహేలాపహారం భూతానాం బలవాన్ రావణాత్మజః ।

ఉపహృత్య తతః పశ్చాత్ సంగ్రామమభివర్తతే ॥ 87.4 ॥

అదృశ్యస్సర్వభూతానాం తతో భవతి రాక్షసః ।

నిహంతి సమరే శత్రూన్ బద్ధాతి చ శరోత్తమైః ॥ 87.5 ॥

తమప్రవిష్టన్యగ్రోధం బలినం రావణాత్మజమ్ ।

విధ్వంసయ శరైస్తీక్షణైః సరథం సాశ్వసారథిమ్ ॥ 87.6 ॥

తథేత్యుక్త్యా మహాతేజాః సామిత్రిర్మిత్రనందనః ।

బభూవావస్థితస్తత్ర చిత్రం విస్ఫారయన్ ధనుః ॥ 87.7 ॥

స రథేనాగ్నివర్ణేన బలవాన్ రావణాత్మజః ।

ఇంద్రజిత్కవచీ ధన్వీ సధ్వజః ప్రత్యదృశ్యత ॥ 87.8 ॥

తమువాచ మహాతేజాః పౌలస్త్యమపరాజితమ్ ।

సమాహ్వయే త్వాం సమరే సమ్యగ్యుద్ధం ప్రయచ్ఛ మే ॥ 87.9 ॥

ఏవముక్తో మహాతేజాః మనస్వీ రావణాత్మజః ।

అబ్రవీత్పరుషం వాక్యం తత్ర దృష్ట్వా విభీషణమ్ ॥ 87.10 ॥

ఇహ త్వం జాతసంవృద్ధః సాక్షాద్భ్రాతా పితుర్మమ ।

కథం ద్రుహ్యసి పుత్రస్య పితృవ్యో మమ రాక్షస ॥ 87.11 ॥

న జ్ఞాతిత్వం న సౌహార్దం న జాతిస్తవ దుర్మతే ।
 ప్రమాణం న చ సౌందర్యం న ధర్మో ధర్మదూషణ ॥ 87.12 ॥

శోచ్యస్త్వమసి దుర్బుద్ధే నిందనీయశ్చ సాధుభిః ।
 యస్త్యం స్వజనముత్స్రుజ్య పరభృత్యత్వమాగతః ॥ 87.13 ॥

వైతచ్ఛిథిలయా బుద్ధ్యా త్వం వేత్సి మహదంతరమ్ ।
 క్వ చ స్వజనసంవాసః క్వ చ నీచపరాశ్రయః ॥ 87.14 ॥

గుణవాన్ వా పరజనః స్వజనో నిర్గుణోఽపి వా ।
 నిర్గుణస్త్వజనశ్రేయ్యాన్ య పరః పర ఏవ సః ॥ 87.15 ॥

యస్త్వపక్షం పరిత్యజ్య పరపక్షం నిషేవతే ।
 స స్వపక్షే క్షయం ప్రాప్తే పశ్చాత్తైరేవ హన్యతే ॥ 87.16 ॥

నిరనుక్రోశతా చేయం యాద్యశీ తే నిశాచర ।
 స్వజనేన త్వయా శక్యం పరుషం రావణానుజ ॥ 87.17 ॥

ఇత్యుక్తో భ్రాతృపుత్రేణ ప్రత్యువాచ విభీషణః ॥ 87.18 ॥

అజానన్నివమచ్ఛీలం కిం రాక్షస వికత్థసే ।
 రాక్షసేంద్రసుతాసాధః పారుష్యం త్యజ గౌరవాత్ ॥ 87.19 ॥

కులే యద్యప్యహం జాతః రక్షసాం క్రూరకర్మణామ్ ।
 గుణోఽయం ప్రథమో నృణాం తన్నే శీలమరాక్షసమ్ ॥ 87.20 ॥

న రమే దారుణేనాహం న చాధర్మేణ వై రమే ।
 భ్రాత్రా విషమశీలేన కథం భ్రాతా నిరస్యతే ॥ 87.21 ॥

ధర్మాత్ప్రచ్యుతశీలం హి పురుషం పాపనిశ్చయమ్ ।
 త్యక్త్వా సుఖమవాప్నోతి హస్తాదాశీవిషం యథా ॥ 87.22 ॥

హింసాపరస్వహరణే పరదారాభిమర్శనమ్ ।
 త్యాజ్యమాహుర్దురాచారం వేశ్మ ప్రజ్వలితం యథా ॥ 87.23 ॥

పరస్యానాం చ హరణం పరదారాభిమర్శనమ్ ।
 సుహృదామతిశంకా చ త్రయో దోషాః క్షయావహాః ॥ 87.24 ॥

మహర్షీణాం వధో ఘోరః సర్వదేవైశ్చ విగ్రహః ।
 అభిమానశ్చ కోపశ్చ వైరిత్వం ప్రతికూలతా ॥ 87.25 ॥

ఏతే దోషా మమ భ్రాతుః జీవితైశ్చర్యనాశనాః ।
 గుణాన్ ప్రచ్ఛాదయామాసుః పర్వతానివ తోయదాః ।
 దోషైరేతైః పరిత్యక్తః మయా భ్రాతా పితా తవ ॥ 87.26 ॥

నేయమస్తి పురీ లంకా న చ త్వం న చ తే పితా || 87.27 ||

అతిమానీ చ బాలశ్చ దుర్వినితశ్చ రాక్షస ।
బద్ధస్త్వం కాలపాశేన బ్రూహి మాం యద్యదిచ్ఛసి || 87.28 ||

అద్య తే వ్యసనం ప్రాప్తం కిం మాం త్వమిహ వక్ష్యసి ।
ప్రవేష్టుం న త్వయా శక్యః న్యగ్రోధో రాక్షసాధమ || 87.29 ||

ధర్షయిత్వా చ కాకుత్స్థా న శక్యం జీవితుం త్వయా ।
యుధ్యస్వ నరదేవేన లక్ష్మణేన రణే సహ ।
హతస్త్వం దేవతాకార్యం కరిష్యసి యమక్షయే || 87.30 ||

నిదర్శయ స్వాత్మబలం సముద్యతం, కురుష్వ సర్వాయుధసాయకవ్యయమ్ ।
న లక్ష్మణస్యైత్య హి బాణగోచరం, త్వమద్య జీవన్ సబలో గమిష్యసి ||87.31|| (2 సార్లు)

రామభద్ర మహేష్వాస రఘువీరనృపోత్తమ ।
భో దశాస్యాస్తకాఽస్మాకం రక్షాం దేహి శ్రియం చ తే ||

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే సప్తాశీతితమస్సర్గః

అథ శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే అష్టాశీతితమస్సర్గః

రామభద్ర మహేష్వాస రఘువీరనృపోత్తమ ।
భో దశాస్యాస్తకాఽస్మాకం రక్షాం దేహి శ్రియం చ తే ||

విభీషణవచశ్రుత్వా రావణిః క్రోధమూర్ఛితః ।
అబ్రవీత్పరుషం వాక్యం వేగేనాభ్యుత్పాత హ || 88.1 || (2 సార్లు)

ఉద్యతాయుధనిస్త్రింశః రథే సుసమలంకృతే ।
కాలాశ్వయుక్తే మహతి స్థితః కాలాంతకోపమః || 88.2 ||

మహాప్రమాణముద్యమ్య విపులం వేగవద్ద్దుఢమ్ ।
ధనుర్భీమం పరామృశ్య శరాంశ్చామిత్రశాతనాన్ || 88.3 ||

తం దదర్శ మహేష్వాసః రథే సుసమలంకృతః ।
అలంకృతమమిత్రఘ్నం రాఘవస్యానుజం బలీ ।
హనూమత్పుష్టమాసీనమ్ ఉదయస్థరవిప్రభమ్ || 88.4 ||

ఉవాచైనం సమారబ్ధః సామిత్రం సవిభీషణమ్ ।
తాంశ్చ వానరశార్దూలాన్ పశ్యధ్వం మే పరాక్రమమ్ || 88.5 ||

అద్య మత్కారుక్తోత్పుష్టం శరవర్షం దురాసదమ్ ।
ముక్తం వర్షమివాకాశే వారయిష్యథ సంయుగే || 88.6 ||

అద్య వో మామకా బాణాః మహాకారుకనిస్సృతాః ।

విధమిష్యంతి గాత్రాణి తూలరాశిమివానలః ॥ 88.7 ॥

తీక్ష్ణసాయకనిర్భిన్నాన్ శూలశక్త్యస్థితోమరైః ।

అద్య వో గమయిష్యామి సర్వానేవ యమక్షయమ్ ॥ 88.8 ॥

క్షిపతశ్చరవర్షాణి క్షిప్రహస్తస్య మే యుధి ।

జీమూతస్యేవ నదతః కస్త్వాస్యతి మమాగ్రతః ॥ 88.9 ॥

రాత్రియుద్ధే మయా పూర్వం వజ్రాశనిసమైశ్చరైః ।

శాయితౌ స్థో మయా భూమౌ విసంజ్ఞౌ సపురస్సరౌ ॥ 88.10 ॥

స్మృతిర్న తేఽస్తి వా మన్యే వ్యక్తం వా యమసాదనమ్ ।

ఆశీవిషమివ క్రుద్ధం యన్మాం యోద్ధుం వ్యవస్థితః ॥ 88.11 ॥

తచ్ఛ్రుత్వా రాక్షసేంద్రస్య గర్జితం లక్షణస్తదా ।

అభీతవదనః క్రుద్ధః రావణిం వాక్యమబ్రవీత్ ॥ 88.12 ॥

ఉక్తశ్చ దుర్గమః పారః కార్యాణాం రాక్షస త్వయా ।

కార్యాణాం కర్మణా పారం యో గచ్ఛతి స బుద్ధిమాన్ ॥ 88.13 ॥

స త్వమర్థస్య హీనార్థః దురవాపస్య కేనచిత్ ।

వచో వ్యాహృత్య జానీషే కృతార్థోఽస్మీతి దుర్మతే ॥ 88.14 ॥

అంతర్ధానగతేనాజౌ యస్త్వయాఽఽ చరితస్తదా ।

తస్కరాచరితో మార్గః నైష వీరనిషేవితః ॥ 88.15 ॥

యథా బాణపథం ప్రాప్య స్థితోఽహం తవ రాక్షస ।

దర్శయస్వాద్య తత్రేజః వాచా త్వం కిం వికత్థసే ॥ 88.16 ॥

ఏవముక్తో ధనుర్భీమం పరామృశ్య మహాబలః ।

ససర్జ నిశితాన్ బాణాన్ ఇంద్రజిత్సమితింజయః ॥ 88.17 ॥

తే నిస్సృష్టా మహావేగాః శరాస్సర్పవిషోపమాః ।

సంప్రాప్య లక్షణం పేతుః శ్వసంత ఇవ పన్నగాః ॥ 88.18 ॥

శరైరతిమహావేగైశ్చే వేగవాన్ రావణాత్మజః ।

సౌమిత్రిమింద్రజిద్యుద్ధే వివ్యాధ శుభలక్షణమ్ ॥ 88.19 ॥

స శరైరతివిద్ధాంగః రుధిరేణ సముక్షితః ।

శుశుభే లక్షణశ్రీమాన్ విధూమ ఇవ పావకః ॥ 88.20 ॥

ఇంద్రజిత్త్వాత్మనః కర్మ ప్రసమీక్ష్యాధిగమ్య చ ।

వినద్య సుమహానాదమ్ ఇదం వచనమబ్రవీత్ ॥ 88.21 ॥

పత్రిణశ్చితధారాస్తే శరా మత్కారుకచ్యుతాః ।

ఆదాస్యంతేఽద్య సౌమిత్రే జీవితం జీవితాంతగాః ॥ 88.22 ॥

అద్య గోమాయుసంఘాశ్చ శ్యేనసంఘాశ్చ లక్షణ ।

గృధ్రాశ్చ నిపతంతు త్వాం గతాసుం నిహతం మయా ॥ 88.23 ॥

క్షత్రబంధుం సదానార్యం రామః పరమదుర్మతిః ।

భక్తం భ్రాతరమద్వైవ త్వాం ద్రక్ష్యతి మయా హతమ్ ॥ 88.24 ॥

విశస్తకవచం భూమౌ వ్యపవిద్ధశరాసనమ్ ।

హృతోత్తమాంగం సౌమిత్రే త్వామద్య నిహతం మయా ॥ 88.25 ॥

ఇతి బ్రువాణం సంరబ్ధం పరుషం రావణాత్మజమ్ ।

హేతుమద్వాక్యమత్యర్థం లక్షణః ప్రత్యువాచ హ ॥ 88.26 ॥

వాగ్బలం త్యజ దుర్బుద్ధే క్రూరకర్మాఽసి రాక్షస ।

అథ కస్మాద్వదస్యేతత్ సంపాదయ సుకర్మణా ॥ 88.27 ॥

అకృత్వా కత్థసే కర్మ కిమర్థమిహ రాక్షస ।

కురు తత్కర్మ యేనాహం శ్రద్ధధ్యాం తవ కత్థనమ్ ॥ 88.28 ॥

అనుక్త్యా పరుషం వాక్యం కించిదప్యనవక్షిపన్ ।

అవికత్థన్ వధిష్యామి త్వాం పశ్య పురుషాధమ ॥ 88.29 ॥

ఇత్యుక్త్యా పంచ నారాచాన్ ఆకర్ణాపూరితాన్ శితాన్ ।

నిజఘాన మహావేగాన్ లక్షణో రాక్షసోరసి ॥ 88.30 ॥

సుపత్రవాజితా బాణాః జ్వలితా ఇవ పన్నగాః ।

వైర్యతోరస్యభాసంత సవితూ రశ్మయో యథా ॥ 88.31 ॥

స శరైరాహతస్తేన సరోషో రావణాత్మజః ।

సుప్రయుక్తైస్త్రిభిర్బాణైః ప్రతివివ్యాధ లక్షణమ్ ॥ 88.32 ॥

స బభూవ తదా భీమః నరరాక్షససింహయోః ।

విమర్దస్తుములో యుద్ధే పరస్పరజయైషిణోః ॥ 88.33 ॥

ఉభౌ హి బలసంపన్నౌ ఉభౌ విక్రమశాలినౌ ॥ 88.34 ॥

ఉభావపి సువిక్రాంతౌ సర్వశస్త్రాస్త్రకోవిదౌ ।

ఉభౌ పరమదుర్దేయౌ అతుల్యబలతేజసౌ ॥ 88.35 ॥

యుయుధాతే తదా వీరా గ్రహావివ నభోగతౌ ॥ 88.36 ॥

బలవృత్రావివాభీతౌ యుధి తౌ దుష్ప్రధర్షణౌ ।

యుయుధాతే మహాత్మానౌ తదా కేసరిణావివ ॥ 88.37 ॥

బహూనవస్పృజంతౌ హి మార్గణౌఘానవస్థితౌ ।

నరరాక్షససింహౌ తౌ ప్రహృష్టావభ్యయుధ్యతామ్ ॥ 88.38 ॥

సుసంప్రహృష్టౌ నరరాక్షసోత్తమౌ, జయైషిణౌ మార్గణచాపధారిణౌ ।

పరస్పరం తౌ ప్రవవర్షతుర్భృశం, శరౌఘవర్షేణ బలాహకావివ ॥ 88.39 ॥

అభిప్రవృద్ధౌ యుధి యుద్ధకోవిదౌ, శరాసించండౌ శితశస్త్రధారిణౌ ॥

అభీక్షమావివ్యధతుర్మహాబలౌ, మహాహవే శంబరవాసవావివ ॥ 88.40 ॥ (2 సార్లు)

రామభద్ర మహేష్వాస రఘువీరనృపోత్తమ ।

భో దశస్యాస్తకాఽస్మాకం రక్షాం దేహి శ్రియం చ తే ॥

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే అష్టాశీతితమస్సర్గః

అథ శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే ఏకోననవతితమస్సర్గః

రామభద్ర మహేష్వాస రఘువీరనృపోత్తమ ।

భో దశస్యాస్తకాఽస్మాకం రక్షాం దేహి శ్రియం చ తే ॥

తతశ్శరం దాశరథిః సంధాయామిత్రకర్షణః ।

ససర్జ రాక్షసేంద్రాయ క్రుద్ధస్సర్ప ఇవ శ్వసన్ ॥ 89.1 ॥ (2 సార్లు)

తస్య జ్యోతలనిర్ఘోషం స శ్రుత్వా రావణాత్మజః ।

వివర్ణవదనో భూత్వా లక్ష్మణం సముదైక్షత ॥ 89.2 ॥

తం వివర్ణముఖం దృష్ట్వా రాక్షసం రావణాత్మజమ్ ।

సౌమిత్రం యుద్ధసంయుక్తం ప్రత్యువాచ విభీషణః ॥ 89.3 ॥

నిమిత్తాన్యనుపశ్యామి యాన్యస్మిన్ రావణాత్మజే ।

త్వర తేన మహాబాహూ భగ్న ఏష న సంశయః ॥ 89.4 ॥

తతస్సంధాయ సౌమిత్రః బాణానగ్నిశిఖోపమాన్ ।

ముమోచ నిశితాంస్తస్మిన్ సర్పానివ మహావిషాన్ ॥ 89.5 ॥

శక్రాశనిసమస్పర్శైః లక్ష్మణేనాహతశ్శరైః ।

ముహూర్తమభవన్మాధః సర్వసంక్షుభితేంద్రియః ॥ 89.6 ॥

ఉపలభ్య ముహూర్తేన సంజ్ఞాం ప్రత్యాగతేంద్రియః ।

దదర్శావస్థితం వీరం వీరో దశరథాత్మజమ్ ॥ 89.7 ॥

సోఽభిచక్రామ సౌమిత్రం రోషాత్సంరక్తలోచనః ।

అబ్రవీచ్ఛైనమాసాద్య పునస్స పరుషం వచః ॥ 89.8 ॥

కిం న స్మరసి తద్యుద్ధే ప్రథమే మత్పరాక్రమమ్ ।

నిబద్ధస్త్వం సహ భ్రాత్రా యదా భువి వివేష్టసే ॥ 89.9 ॥

యువాం ఖలు మయా యుద్ధే శక్రాశనిసమైశ్చరైః ।
శాయితౌ ప్రథమం భూమౌ విసంజ్ఞౌ సపురస్సరౌ ॥ 89.10 ॥

స్మృతిర్వా నాస్తి తే మన్యే వ్యక్తం వా యమసాదనమ్ ।
గంతుమిచ్ఛసి యస్మాత్త్వం మాం ధర్షయితుమిచ్ఛసి ॥ 89.11 ॥

యది తే ప్రథమే యుద్ధే న దృష్టో మత్పరాక్రమః ।
అద్య తే దర్శయిష్యామి తిష్ఠేదానీం వ్యవస్థితః ॥ 89.12 ॥

ఇత్యుక్త్వా సప్తభిర్బాణైః అభివివ్యాధ లక్ష్మణమ్ ।
దశభిస్తు హనూమంతం తీక్ష్ణధారైశ్చరోత్తమైః ॥ 89.13 ॥

తతశ్శరశతేనైవ సుప్రయుక్తేన వీర్యవాన్ ।
క్రోధాద్ద్విగుణసంరబ్ధః నిర్భిభేద విభీషణమ్ ॥ 89.14 ॥

తద్దృష్ట్వేంద్రజితా కర్మ కృతం రామానుజస్తదా ।
అచింతయిత్వా ప్రహసన్ వైతత్కించిదితి బ్రువన్ ।
ముమోచ స శరాన్ ఘోరాన్ సంగృహ్య నరపుంగవః ॥ 89.15 ॥

అభీతవదనః క్రుద్ధః రావణీం లక్ష్మణో యుధి ।
వైవం రణగతాశ్శూరాః ప్రహరంతే నిశాచర ॥ 89.16 ॥

లఘువశ్చాల్పవీర్యాశ్చ సుఖా హీమే శరాస్తవ ।
వైవం శూరాస్తు యుధ్యంతే సమరే జయకాంక్షిణః ॥ 89.17 ॥

ఇత్యేవం తం బ్రువాణస్తు శరవర్షైరవాకిరత్ ॥ 89.18 ॥

తస్య బాణైస్సువిధ్వస్తం కవచం హేమభూషితమ్ ।
వ్యశీర్యత రథోపస్థే తారాజాలమివాంబరాత్ ॥ 89.19 ॥

విధూతవర్మా నారాచైః బభూవ స కృతవ్రణః ।
ఇంద్రజిత్పమరే వీరః ప్రరూఢ ఇవ సానుమాన్ ॥ 89.20 ॥

తతశ్శరసహస్రేణ సంక్రుద్ధో రావణాత్మజః ।
భిభేద సమరే వీరం లక్ష్మణం భీమవిక్రమః ॥ 89.21 ॥

వ్యశీర్యత మహాదివ్యం కవచం లక్ష్మణస్య చ ।
కృతప్రతికృతాన్యోన్యం బభూవతురభిద్రుతౌ ॥ 89.22 ॥

అభీక్ష్ణం నిశ్యసంతౌ తౌ యుధ్యేతాం తుములం యుధి ।
శరసంకృత్తసర్వాంగౌ సర్వతో రుధిరోక్షితౌ ॥ 89.23 ॥

సుదీర్ఘకాలం తౌ వీరౌ అన్యోన్యం నిశితైశ్శరైః ।
తతక్షతుర్మహాత్మానౌ రణకర్మవిశారదౌ ॥ 89.24 ॥

బభూవతుశ్చాత్మజయే యత్తై భీమపరాక్రమౌ ।

తౌ శరాఘ్నిస్తదా కీర్ణౌ నికృత్తకవచధ్వజౌ ।

ప్రవంతౌ రుధిరం చోష్ణం బలం ప్రప్రవణావిన ॥ 89.25 ॥

శరవర్షం తతో ఘోరం ముంచతోర్భీమనిస్వనమ్ ।

సాసారయోరివాకాశే నీలయోః కాలమేఘయోః ॥ 89.26 ॥

తయోరథ మహాన్ కాలః వ్యత్యయాద్యుధ్యమానయోః ।

న చ తౌ యుద్ధవైముఖ్యం శ్రమం వాఽప్యపజగ్మతుః ॥ 89.27 ॥

అస్రాణ్యస్త్రవిదాం శ్రేష్ఠ్యా దర్శయంతౌ పునః పునః ।

శరానుచ్ఛావచాకారాన్ అంతరిక్షే బబంధతుః ॥ 89.28 ॥

వ్యపేతదోషమస్యంతౌ లఘు చిత్రం చ సుష్టు చ ।

ఉభౌ తౌ తుములం ఘోరం చక్రతుర్నరరాక్షసౌ ॥ 89.29 ॥

తయోః పృథక్ పృథగ్భీమః శుశ్రువే తలనిస్వనః ।

ప్రకంపయన్ జనం ఘోరః నిర్ఘాత ఇవ దారుణః ॥ 89.30 ॥

స తయోర్బ్రాజతే శబ్దః తదా సమరసక్తయోః ।

సుఘోరయోర్నిష్టనతోః గగనే మేఘయోర్యథా ॥ 89.31 ॥

సువర్ణపుంఖైర్నారాచైః బలవంతౌ కృతవ్రణౌ ।

ప్రసుప్రువాతే రుధిరం కీర్తిమంతౌ జయే ధృతౌ ॥ 89.32 ॥

తే గాత్రయోర్నిపతితా రుక్మపుంఖాశ్శరా యుధి ।

అస్పృజ్నద్ధా వినిష్పత్య వివిశుర్దరణీతలమ్ ॥ 89.33 ॥

అన్యే సునిశితైశ్శస్త్రైః ఆకాశే సంజఘట్టిరే ।

బభంజుశ్చిచ్ఛిదుశ్చాన్యే తయోర్బాణాస్సహస్రశః ॥ 89.34 ॥

స బభూవ రణో ఘోరః తయోర్బాణమయశ్చయః ।

అగ్నిభ్యామివ దీప్తాభ్యాం సత్రే కుశమయశ్చయః ॥ 89.35 ॥

తయోః కృతవ్రణౌ దేహౌ శుశుభాతే మహాత్మనోః ।

సపుష్పౌవిన నిష్పత్రౌ వనే శాల్మలికింశుకౌ ॥ 89.36 ॥

చక్రతుస్తుములం ఘోరం సన్నిపాతం ముహుర్ముహుః ।

ఇంద్రజిల్లక్ష్మణశ్చైవ పరస్పరవదైషిణౌ ॥ 89.37 ॥

లక్ష్మణో రావణిం యుద్ధే రావణిశ్చాపి లక్ష్మణమ్ ।

అన్యోన్యం తావభిఘ్నంతౌ న శ్రమం ప్రత్యపద్యతామ్ ॥ 89.38 ॥

బాణజాలైశ్శరీరస్థైః అవగాఢైస్తరస్వినౌ ।

శుశుభాతే మహావీర్యా ప్రరూఢావిన పర్వతౌ ॥ 89.39 ॥

తయో రుధిరసిక్తాని సంవృతాని శరైర్భృశమ్ ।

బభ్రాజుస్సర్వగాత్రాణి జ్వలంత ఇవ పావకాః ॥ 89.40 ॥

తయోరథ మహాన్ కాలః వ్యత్యయాద్యుధ్యమానయోః ।

న చ తౌ యుద్ధవైముఖ్యం శ్రమం వాఽపుష్పజగ్మతుః ॥ 89.41 ॥

అథ సమరపరిశ్రమం నిహంతుం, సమరముఖేష్వజితస్య లక్షణస్య ॥

ప్రియహితముపపాదయన్ మహాజాః, సమరముపేత్య విభీషణోఽవతస్థే ॥ 89.42 ॥

(2 సార్లు)

రామభద్ర మహేష్వాస రఘువీరన్యపోత్తమ ।

భో దశస్యాన్తకాఽస్మాకం రక్షాం దేహి శ్రియం చ తే ॥

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే ఏకోననవతితమస్సర్గః

అథ శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే నవతితమస్సర్గః

రామభద్ర మహేష్వాస రఘువీరన్యపోత్తమ ।

భో దశస్యాన్తకాఽస్మాకం రక్షాం దేహి శ్రియం చ తే ॥

యుధ్యమానౌ తు తౌ దృష్ట్వా ప్రసక్తౌ నరరాక్షసౌ ।

ప్రభిన్నానివ మాతంగౌ పరస్పరవదైషిణౌ ॥ 90.1 ॥ (2 సార్లు)

తౌ ద్రష్టుకామస్సంగ్రామే పరస్పరగతౌ బలీ ।

శూరస్య రావణభ్రాతా తస్థా సంగ్రామమూర్ధని ॥ 90.2 ॥

తతో విస్ఫారయామాస మహద్ధనురవస్థితః ।

ఉత్సర్జ చ తీక్ష్ణాగ్రాన్ రాక్షసేషు మహాశరాన్ ॥ 90.3 ॥

తే శరాశ్శిఖిసంకాశాః నిపతంతస్సమాహితాః ।

రాక్షసాన్ దారయామాసుః వజ్రాణీవ మహాగిరీన్ ॥ 90.4 ॥

విభీషణస్యానుచరాః తేఽపి శూలాసిపట్టిశైః ।

చిచ్ఛిదుస్సమరే వీరాన్ రాక్షసాన్ రాక్షసోత్తమాః ॥ 90.5 ॥

రాక్షసైస్తైః పరివృతః స తదా తు విభీషణః ।

బభౌ మధ్యే ప్రహృష్టానాం కలభానామివ ద్విపః ॥ 90.6 ॥

తతస్సంచోదయానః వై హరీన్ రక్షోరణప్రియాన్ ।

ఉవాచ వచనం కాలే కాలజ్ఞో రక్షసాం వరః ॥ 90.7 ॥

ఏకోఽయం రాక్షసేంద్రస్య పరాయణమివ స్థితః ।

ఏతచ్ఛేషం బలం తస్య కిం తిష్ఠత హరీశ్వరాః ॥ 90.8 ॥

అస్మిన్ వినిహతే పాపే రాక్షసే రణమూర్ధని ।

రావణం వర్జయిత్వా తు శేషమస్య హతం బలమ్ ॥ 90.9 ॥

ప్రహస్తో నిహతో వీరః నికుంభశ్చ మహాబలః ।
 కుంభకర్ణశ్చ కుంభశ్చ ధూమ్రాక్షశ్చ నిశాచరః ॥ 90.10 ॥
 జంబుమాలీ మహామాలీ తీక్ష్ణవేగోఽశనిప్రభః ।
 సుప్తఘ్నో యజ్ఞకోపశ్చ వజ్రదంష్ట్రశ్చ రాక్షసః ॥ 90.11 ॥
 సంహ్రోదీ వికటో నిఘ్నః తపనో దమ ఏవ చ ।
 ప్రఘాసః ప్రఘసశ్చైవ ప్రజంఘో జంఘ ఏవ చ ॥ 90.12 ॥
 అగ్నికేతుశ్చ దుర్ధర్షః రశ్మికేతుశ్చ వీర్యవాన్ ।
 విద్యుజ్జిహ్వా ద్విజిహ్వశ్చ సూర్యశత్రుశ్చ రాక్షసః ॥ 90.13 ॥
 అకంపనస్సుపార్శ్వశ్చ చక్రమాలీ చ రాక్షసః ।
 కంపనస్సత్త్వవంతౌ తౌ దేవాంతకనరాంతకౌ ॥ 90.14 ॥
 ఏతాన్నిహత్యాతిబలాన్ బహూన్ రాక్షససత్తమాన్ ।
 బాహుభ్యాం సాగరం తీర్త్వా లంఘ్యతాం గోష్పదం లఘు ॥ 90.15 ॥
 ఏతావదేవ శేషం వః జేతవ్యమిహ వానరాః ।
 హతాస్పర్వే సమాగమ్య రాక్షసా బలదర్పితాః ॥ 90.16 ॥
 అయుక్తం నిధనం కర్తుం పుత్రస్య జనితుర్మమ ।
 ఘృణామపాస్య రామార్థే నిహన్యాం భ్రాతురాత్మజమ్ ॥ 90.17 ॥
 హంతుకామస్య మే బాష్పం చక్షుశ్చైవ నిరుధ్యతి ।
 తమేవైష మహాబాహుః లక్ష్మణశ్చమయిష్యతి ।
 వానరా ఘ్నత సంభూయ భృత్యానస్య సమీపగాన్ ॥ 90.18 ॥
 ఇతి తేనాతియశసా రాక్షసేనాభిచోదితాః ।
 వానరేంద్రా జహృషిరే లాంగూలాని చ వివ్యధుః ॥ 90.19 ॥
 తతస్తే కపిశార్దూలాః క్ష్యేళంతశ్చ ముహుర్ముహుః ।
 ముముచుర్వివిధాన్నాదాన్ మేఘాన్ దృష్ట్వేవ బర్హిణః ॥ 90.20 ॥
 జాంబవానపి తైస్సర్వైః స్వయూధైరపి సంవృతః ।
 అశ్మభిస్తాడయామాస నఖైర్దంతైశ్చ రాక్షసాన్ ॥ 90.21 ॥
 నిఘ్నంతమృక్షాధిపతిం రాక్షసాస్తే మహాబలాః ।
 పరివవ్రుర్భయం త్యక్త్యా తమనేకవిధాయుధాః ॥ 90.22 ॥
 శరైః పరశుభిస్తీక్ష్ణైః పట్టిశైర్యష్టితోమరైః ।
 జాంబవంతం మృధే జఘ్నుః నిఘ్నంతం రాక్షసీం చమూమ్ ॥ 90.23 ॥
 స సంప్రహారస్తుములః సంజఙ్ఘే కపిరక్షసామ్ ।
 దేవాసురాణాం క్రుద్ధానాం యథా భీమో మహాస్వనః ॥ 90.24 ॥

హనూమానపి సంక్రుద్ధః సాలముత్పాట్య వీర్యవాన్ ।
 స లక్ష్మణం స్వయం పృష్టాత్ అవరోప్య మహామనాః ।
 రక్షసాం కదనం చక్రే సమాసాద్య సహస్రశః ॥ 90.25 ॥

స దత్వా తుములం యుద్ధం పితృవ్యస్యేంద్రజిద్యుధి ।
 లక్ష్మణం పరవీరఘ్నం పునరేవాభ్యధావత ॥ 90.26 ॥

తౌ ప్రయుద్ధౌ తదా వీరౌ మృధే లక్ష్మణరాక్షసౌ ।
 శరౌఘానభివర్షంతౌ జఘ్నుతుస్తౌ పరస్పరమ్ ॥ 90.27 ॥

అభీక్ష్ణమంతర్దధతుః శరజాలైర్మహాబలౌ ।
 చంద్రాదిత్యావివోష్ణాంతే యథా మేఘైస్తరస్వినౌ ॥ 90.28 ॥

న హ్యదానం న సంధానం ధనుషో వా పరిగ్రహాః ।
 న విప్రమోక్షో బాణానాం న వికర్షో న విగ్రహాః ॥ 90.29 ॥

న ముష్టిప్రతిసంధానం న లక్ష్మప్రతిపాదనమ్ ।
 అదృశ్యత తయోస్తత్ర యుధ్యతోః పాణిలాఘవాత్ ॥ 90.30 ॥

చాపవేగవినిర్ముక్తబాణజాలైస్సమంతతః ।
 అంతరిక్షే హి సంఘన్నే న రూపాణి చకాశిరే ॥ 90.31 ॥

లక్ష్మణో రావణిం ప్రాప్య రావణిశ్చాపి లక్ష్మణమ్ ।
 అవ్యవస్థా భవత్యుగ్రా తాభ్యామన్యోన్యవిగ్రహే ॥ 90.32 ॥

తాభ్యాముభాభ్యాం తరసా విసృష్టైర్విశిఖైశ్చితైః ।
 నిరంతరమివాకాశం బభూవ తమసావృతమ్ ॥ 90.33 ॥

తైః పతద్భిశ్చ బహుభిః తయోశ్చరశతైశ్చితైః ।
 దిశశ్చ ప్రదిశశ్చైవ బభూవుశ్చరసంకులాః ॥ 90.34 ॥

తమసా సంవృతం సర్వమ్ ఆసీద్భీమతరం మహత్ ।
 అస్తం గతే సహస్రాంశౌ సంవృతం తమసేవ హి ॥ 90.35 ॥

రుధిరౌఘమహానద్యః ప్రావర్తంత సహస్రశః ।
 క్రవ్యాదా దారుణా వాగ్భిః చిక్షిపుర్భీమనిస్వనమ్ ॥ 90.36 ॥

న తదానీం వవౌ వాయుః న చ జజ్వాల పావకః ।
 స్వస్త్వస్తు లోకేభ్య ఇతి జజల్పుశ్చ మహర్షయః ॥ 90.37 ॥

సంపేతుశ్చాత్ర సంప్రాప్తాః గంధర్వాస్సహ చారణైః ॥ 90.38 ॥

అథ రాక్షససింహస్య కృష్ణాన్ కనకభూషణాన్ ।
 శరైశ్చతుర్భిస్సౌమిత్రిః వివ్యాధ చతురో హయాన్ ॥ 90.39 ॥

తతోఽపరేణ భల్లీన శితేన నిశితేన చ ।

సంపూర్ణాయతముక్తేన సుపత్రేణ సువర్చసా ॥ 90.40 ॥

మహేంద్రాశనికల్పేన సూతస్య విచరిష్యతః ।

స తేన బాణాశనినా తలశబ్దానునాదినా ॥ 90.41 ॥

లాఘవాద్రాఘవశ్రీమాన్ శిరః కాయాదపాహరత్ ॥ 90.42 ॥

స యంతరి మహాతేజాః హతే మందోదరీసుతః ॥ 90.43 ॥

స్వయం సారథ్యమకరోత్ పునశ్చ ధనురస్పృశత్ ।

తదద్భుతమభూత్తత్ర సామర్థ్యం పశ్యతాం యుధి ॥ 90.44 ॥

హయేషు వ్యగ్రహస్తం తం వివ్యాధ నిశితైశ్శరైః ।

ధనుష్యథ పునర్వ్యగ్రే హయేషు ముముచే శరాన్ ॥ 90.45 ॥

ఛిద్రేషు తేషు బాణేషు సామిత్రిశ్శీఘ్రవిక్రమః ।

అర్దయామాస బాణౌఘైః విచరంతమభీతవత్ ॥ 90.46 ॥

నిహతం సారథిం దృష్ట్వా సమరే రావణాత్మజః ।

ప్రజహౌ సమరోద్ధర్షం విషణ్ణస్స బభూవ హ ॥ 90.47 ॥

విషణ్ణవదనం దృష్ట్వా రాక్షసం హరియూథపాః ।

తతః పరమసంహృష్టాః లక్ష్మణం చాభ్యపూజయన్ ॥ 90.48 ॥

తతః ప్రమాథీ శరభః రభసో గంధమాదనః ।

అమృష్యమాణాశ్చత్వారః చక్రుర్వేగం హరీశ్వరాః ॥ 90.49 ॥

తే చాస్య హయముఖ్యేషు తూర్ణముత్ప్లుత్య వానరాః ।

చతుర్షు సమహావీర్యాః నిపేతుర్భీమవిక్రమాః ॥ 90.50 ॥

తేషామధిష్ఠితానాం తైః వానరైః పర్వతోపమైః ।

ముఖేభ్యో రుధిరం రక్తం హయానాం సమవర్తత ॥ 90.51 ॥

తే హయా మథితా భగ్నాః వ్యసవో ధరణీం గతాః ।

తే నిహత్య హయాంస్తస్య ప్రమథ్య చ మహారథమ్ ॥ 90.52 ॥

పునరుత్పత్య వేగేన తస్థుర్లక్ష్మణపార్శ్వతః ।

స హతాశ్వాదవప్లుత్య రథాన్మథితసారథేః ।

శరవర్షేణ సామిత్రిమ్ అభ్యధావత రావణిః ॥ 90.53 ॥

తతో మహేంద్రప్రతిమస్స లక్ష్మణః, పదాతినం తం నిశితైశ్శరోత్తమైః ॥

స్సృజంతమాజౌ నిశితాన్ శరోత్తమాన్, భృశం తదా బాణగణైర్వారయత్ ॥ 90.54 ॥

రామభద్ర మహేష్వాస రఘువీరనృపోత్తమ ।

భో దశస్యాస్తకాఽస్మాకం రక్షాం దేహి శ్రియం చ తే ॥

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే నవతితమస్సర్గః

అథ ఏకనవతితమస్సర్గః

స హతాశ్వో మహాతేజాః భూమౌ తిష్ఠన్నిశాచరః ।

ఇంద్రజిత్పరమక్రుద్ధః సంప్రజజ్వాల తేజసా ॥ 91.1 ॥

శ్రీరామస్తుతిః -

ఆపదామపహర్తారం దాతారం సర్వసంపదాం ।

లోకాభిరామం శ్రీరామం భూయో భూయో నమామ్యహమ్ ॥

ఫలశ్రుతిః -

కుటుంబవృద్ధిం ధనధాన్యవృద్ధిం, స్త్రియశ్చ ముఖ్యాస్సుఖముత్తమం చ ।

శ్రుత్వా శుభం కావ్యమిదం మహార్థం, ప్రాప్నోతి సర్వాం భువి చార్థసిద్ధిమ్ ॥

శ్రీరామచంద్రపరబ్రహ్మణే నమః

అథ శ్రీనాసిష్ఠ మహారామాయణే వాల్మీకీయే ఉత్పత్తివ్రకరణే ఏకోనవతితమస్సర్గః

శ్రీ వసిష్ఠ ఉవాచ -

అథ వర్షసహస్రేణ, తాం పితామహ ఆయయౌ ।

దారుణం హి తపస్సిద్ధ్యై, విషాగ్నిరపి శీతలః ॥ 1 ॥

మనసైవ ప్రణమ్యైనం, సా తథైవ స్థితా సతీ ।

కో వరః క్షుచ్ఛమాయాఽలమ్, ఇతి చింతాన్వితాఽభవత్ ॥ 2 ॥

ఆస్ప్రతం ప్రార్థయిష్యేఽహం, వరమేకమిమం విభుం ।

అనాయసీ చాయసీ చ, స్యామహం జీవసూచికా ॥ 3 ॥

అస్యోక్త్యా ద్వివిధా సూచిః, భూత్వా లక్ష్మ్యా విశామ్యహం ।

ప్రాణినాం సహసర్వేషాం, హృదయం సురభిర్యథా ॥ 4 ॥

యథాభిమతమేతేన, గ్రసేయం సకలం జగత్ ।

క్రమేణ క్షుద్వినాశాయ, క్షుద్వినాశః పరం సుఖమ్ ॥ 5 ॥

ఇతి సంచింతయంతీం తామ్, ఉవాచ కమలాలయః ।

అన్యాదృశ్యాస్తథా దృష్ట్వా, స్తనితాభ్రవోపమమ్ ॥ 6 ॥

బ్రహ్మోవాచ -

పుత్రి కర్కటికే, రక్షః కులశైలాభ్రమాలికే ।

ఉత్తిష్ఠ త్వం తు తుష్టోఽస్మి, గృహాణాభిమతం వరం ॥ 7 ॥

కర్కట్యువాచ -

భగవన్ భూతభవ్యేశ, స్యామహం జీవసూచికా ।
అనాయసీ చాయసీ చ, విధేఽర్చయసి చేద్వరం ॥ 8 ॥

శ్రీ వసిష్ఠ ఉవాచ -

ఏవమస్త్వితి తాముక్త్వా, పునరాహ పితామహః ।
సూచికా సోపసర్గా త్వం, భవిష్యసి విషూచికా ॥ 9 ॥
సూక్ష్మయా మాయయా, సర్వలోకహింసాం కరిష్యసి ।
దుర్భోజనా దురారంభాః, మూర్ఖా దుఃస్థితయశ్చ యే ॥ 10 ॥
దుర్దేశవాసినో దుష్టాః, తేషాం హింసాం కరిష్యసి ।
ప్రవిశ్యాఽఽహృదయం ప్రాణైః, పద్మస్త్రీహాది బాధనాత్ ॥ 11 ॥
వాతలేఖాత్మికా వ్యాధిః, భవిష్యసి విషూచికా ।
సగుణం విగుణం చైవ, జనమాసాదయిష్యసి ॥ 12 ॥
గుణాన్వితచికిత్సార్థం, మంత్రోఽయం తు మయోచ్యతే ।

బ్రహ్మోవాచ -

హిమాద్రేరుత్తరే పార్వ్యే, కర్కటీ నామ రాక్షసీ ॥ 13 ॥
విషూచికాఽభిధానా సా, నామ్నాప్యన్యాయ బాధికా ।

తస్యాః మంత్రః ।

ఓం, హ్రీం, హ్రోం, రీం, రాం, విష్ణు శక్తయే నమః (3 సార్లు)

ఓం, నమో భగవతి, విష్ణుశక్తిమేనాం.

ఓం, హర హర, నయ నయ, పచ పచ, మథ మథ,

ఉత్పాదయ ఉత్పాదయ, దూరే కురు స్వాహా.

హిమవంతం గచ్ఛ, జీవ, సః, సః, సః, చంద్రమండల గతోఽసి స్వాహా । (3 సార్లు)

ఇతి మంత్రీ మహామంత్రం, న్యస్య వామకరోదరే ।
మార్జయేదాతురాకారం, తేన హస్తేన సంయుతః ॥ 14 ॥

హిమశైలాభిముఖ్యేన, విద్రుతాం తాం విచింతయేత్ ।
కర్కటీం కర్కశాక్రందాం, మంత్రముద్గరమర్దితాం ॥ 15 ॥

ఆతురం చింతయేచ్ఛంద్రే, రసాయన హృదిస్థితం ।
అజరామరణం యుక్తం, ముక్తం సర్వాధివిభ్రవైః ॥ 16 ॥

సాధకో హి శుచిర్భూత్వా, స్వాచాంతస్సుసమాహితః ।
క్రమేణానేన సకలాం, ప్రోచ్చినత్తి విషూచికామ్ ॥ 17 ॥

ఇతి గగనగతః, త్రిలోకనాథః, గగనగసిద్ధగృహీత, సిద్ధమంత్రః ।
గతః, ఉపగతశక్రవంద్యమానః, నిజపురమ్, అక్షయమ్, ఆయమ్, ఉజ్జ్వలశ్రీః ॥ 18 ॥

ఇత్యార్షే శ్రీనాసిద్ధమహారామాయణే వాల్మీకీయే ఉత్పత్తిప్రకరణే

విషూచికామంత్రకథనం నామ ఏకోనసప్తతితమస్కర్ణః

అథ క్షమాప్తార్థనా

– యదక్షరపదభ్రష్టం మాత్రాహీనం చ యద్భవేత్ ।
తత్సర్వం క్షమ్యతాం దేవ నారాయణ నమోఽస్తుతే ॥

అథ భగవత్సమర్పణమ్

– కాయేన వాచా మనసేంద్రియైర్వా
బుద్ధ్యాత్మనా వా ప్రకృతేః స్వభావాత్ ।
కరోమి యద్యత్సకలం పరస్మై
నారాయణాయేతి సమర్పయామి ॥

అథ మంగళమ్

– శ్రీయః కాంతాయ కళ్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినామ్ ।
శ్రీవేంకటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మంగళమ్ ॥

